

Андрій Бояр
Волинський державний університет імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМКИ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРИКОРДОННОМУ СУСПІЛЬНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ КОМПЛЕКСІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ОБЛАСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасному розумінні **природоохоронна діяльність (ПОД)** – це особливий вид людської діяльності, спрямований на раціональне використання природних ресурсів, запобігання та ліквідацію шкоди навколишньому середовищу, заподіяної внаслідок антропогенної діяльності та природних катастроф, з метою забезпечення екологічної рівноваги та поліпшення якості довкілля. Специфіка ПОД обумовлена рядом її функціональних особливостей, а у випадку, коли об’єктом дослідження і суб’єктом реалізації ПОД є прикордонний суспільно-територіальний комплекс (СТК) адміністративної області, ще і його прикордонним положенням та адміністративно-територіальною цілісністю.

До диференціації **напрямків** ПОД можливі різні підходи. Найбільш помітними у науковій літературі є поділ за проблемно-цільовим призначенням природоохоронних мір, за відношенням до процесу безпосередньої реалізації основної мети ПОД (теоретична і практична), за відношенням до компонентів навколишнього природного середовища, поресурсний підхід. Але слід зауважити, що досягнення основної мети ПОД – гармонізація взаємовідносин між природою і суспільством – можливе лише за умови глибокої екологізації життя і виробництва. Виходячи з цього, а також із суспільного характеру ПОД, найбільш доцільним, на нашу думку, є виділення її напрямків за відношенням до сфер господарського комплексу, тобто природоохоронна діяльність у сфері матеріального виробництва (галузі промисловості і сільського господарства) і у сфері обслуговування. Для кращого розуміння характеру і специфіки відношення галузей сфери

обслуговування до вирішення природоохоронних проблем доцільним, на нашу думку, є їх групування на дві категорії:

1) галузі, які виробляють природоохоронні послуги (управління ПОД, наукові дослідження в сфері ПОД, екологічна освіта і виховання населення, діяльність громадських природоохоронних організацій, діяльність закладів екологічного моніторингу, еколога-географічної експертизи і ін.);

2) галузі, які здійснюють безпосередній негативний вплив на навколишнє середовище (житлово-комунальне обслуговування, громадське харчування, торгівля побутове обслуговування, пасажирський транспорт, рекреаційне обслуговування і ін.).

На специфіку ПОД великий вплив здійснює регіональний аспект. Одні й ті ж види виробничої діяльності у різних регіонах матимуть різні екологічні наслідки. Відповідно, виникає потреба у різних сукупності й інтенсивності міроприємств, спрямованих на їх запобігання та ліквідацію.

Прикордонне положення також обумовлює особливість ПОД, яка впливає з необхідності врахування екологічних інтересів сусідніх держав і регіонів при здійсненні господарської (в тому числі і природоохоронної) діяльності. Прикордонне положення створює певні переваги у здійсненні ефективної ПОД шляхом об'єднання зусиль суміжних держав у цьому напрямку. Прикладом таких процесів може бути створення і функціонування цілого ряду єврорегіонів і, зокрема, Єврорегіону “Буг” з участю Волинської області, одним із завдань якого є спільна природоохоронна стратегія його членів.